

TARBIYA

Baxt va muvaffaqiyat sirlari

*Tarbiya biz uchun yo hayot –
yo mamot, yo najot –
yo halokat, yo saodat –
yo falokat masalasidir.*

Abdulla Avloniy

8

RMKJ

ZAMIN NASHR
NASHRIYOTI

ISBN 978-9943-6566-9-7

9 789943 656697

TARBIYA 8

BAXT VA MUVAFFAQIYAT SIRLARI

Umumiy o'rta ta'lim maktablarining
8-sinf o'quvchilari uchun darslik

O'zbekiston Respublikasi Xalq ta'limi vazirligi
tomonidan tavsiya etilgan

Toshkent – 2020
«Zamin nashr»

17(075.3)
UO'K 17(075.3)

Z. Zamonov, O. Maxmudov, Z. Islomov, D. Ro'ziyeva, D. Rahimjonov, Sh. Sattorov,
N. Ismatova, S. Akkulova, S. Shermuxamedova, N. Xolmuxamedova, S. Madaliyeva, L. Mo'minova,
S. Zokirova – 8-sinf Tarbiya, darslik. – Toshkent: «Zamin nashr», 2020. –112 b.

Mas'ul muharrirlar:

Z. Islomov – filologiya fanlari doktori, professor.
D. Kenjayev – tarix fanlari nomzodi.

Taqrizchilar:

N. Jo'rayev – siyosiy fanlar doktori, professor
I. Holiqov – tarix fanlari doktori, professor
G. Eldasheva – Toshkent shahar XTXQTUMO hududiy markazi kafedra mudiri, p.f.n.
I. Kamolov – Toshkent shahridagi Prezident mактаби o'qituvchisi
A. Hasanov – tarix fanlari nomzodi, dotsent
N. Rasulova – Olmazor t, 261-umumta'lum maktabi o'qituvchisi

Respublika Ma'naviyat va ma'rifat markazi, Din ishlari bo'yicha qo'mita va
O'zbekiston Yozuvchilar uyushmasining
tegishli xulosalari asosida nashrga tayyorlangan.

SHARTLI BELGILAR

- **Ijodiy faoliyat**
- **Bilasizmi?**
- **Aqlni charxlash uchun savol va topshiriqlar**
- **Mulohaza uchun**
- **Ma'naviyat xazinasidan**
- **Darsdan ijobiy saboq chiqarib**

Respublika maqsadli kitob jamg'armasi mablag'lari hisobidan chop etildi.

ASTOYDIL HARAKAT – EZGU MAQSADGA ERISHISH OMILI!

Assalomu alaykum, aziz o'quvchi!

Inson bu dunyoga baxtli bo'lish va hoshqalarni ham baxtli qilish uchun kelgan. Shu bois odamzod o'z oldiga ezgu maqsad qo'yib, nurli kelajakni ko'zlab yashaydi. Unga erishish uchun esa, alhatta, o'qib-o'rghanish, astoydil va maqsadli harakat qilish, ustoz-murabbiylar, yaxshi insonlarning foydali nasihatlariga qulog tutishi lozim. Hayot ummonida umid va ishonch bilan harakat qilsangiz saodat manzillariga yetasizlar.

Aziz o'quvchi! Siz o'z oldingizga aniq maqsad qo'yishingiz, unga yetishish uchun nimalarga e'tibor berish kerakligini aniqlab olishingiz zarur. Ana shundagina umr yo'lingizda uchraydigan hayotning turli sinovlarini mardonavor yengib o'tasiz va vaqtlar o'tib ko'zlagan orzu-maq-sadingizga erishasiz. Ammo buning uchun sizda astoydil harakat, masshaqqatlarni yengishga bo'lgan qattiq ishonch, mustahkam iroda, tirishqoqlik, g'ayrat-shijoat kabi xislatlar bo'lishi kerak.

Zero, saodat har bir narsaga o'z mehnati bilan erishmoqlikdir.

Hayot insonga uni munosib yashab o'tish uchun berilgan.

Aziz o'quvchi! Musaffo orzularingiz, pokiza niyatlarining amalga oshishida omad va zafarlar tilaymiz!

Kitobda Sizni mushohadaga chorlovchi ibratli hikoyat, hikmatlar, sof ezgu insoniy fazilatlarining yuzaga qalqib chiqishiga undovchi matnlar berilgan. Ular Sizda Tarbiya fani orqali quyi sinflarda olgan bilimlaringizni yodga olishda o'ziga xos sinov vazifasini ham o'taydi, deb ishonamiz.

Siz aqlli, bilimli, tirishqoqsiz. Siz baxtlisiz! Biz Siz bilan faxrlanamiz! Sizga omad yor bo'lsin!

Mualliflardan

I bob. Tinch va xotirjam yashash baxti

I BOB. TINCH VA XOTIRJAM YASHASH BAXTI

1-2-MAVZU: IFTIXORIMSAN – JANNATMAKON O'ZBEKISTON!

Aqlni charxlash uchun savol va topshiriqlar

1. Quyida berilgan rasmlar asosida bugungi kun yoshlari jamiyatning faol a'zosi ekanligini izohlang.
2. Ajodollardan qolgan ma'naviy meros qachon hayotimizning mazmun-mohiyatiga aylanadi?
3. «Dunyoni bilimli yoshlar egallaydi!» deganda, Siz nimani tushunasiz? Fikringizni asoslang.
4. Mazkur suratlardagi tengdoshlaringiz va aka-opalaringiz xalqaro fan olimpiadalari hamda sportning turli yo'nalishlari bo'yicha o'tkazilgan musobaqalarda shohsupaning eng yuqori pog'onasini egallahsgan. Bunda ularga qanday fazillar yetakchilik qilgan, deb o'ylaysiz?

Vatan – inson eng ko'p o'ylaydigan, so'zlaydigan, kuylaydigan mavzu. Eng yuksak jasoratlar sababi – Vatan. Ajdodlarimiz Vatan deb jondan kechganlar. Ularning jasorati doim qalbimizda. Yurtimizda ular abadiy xotirlanadi, qadrlanadi. Hozirda ham bunday insonlar ko'plab topiladi.

Inson tug'ilgach, asta-sekinlik bilan ulg'ayadi, o'zini o'zga o'lkalarda emas, faqat kindik qoni tomsgan o'z Vatanida kerakligini, uning bir bo'lagi ekanligini his qilib boradi. Vatanini o'z onasidek yaxshi ko'radi, qadrlaydi. Vatan so'ziga Ona so'zining qo'shilishi ham balki shundandir?!

Yoshlik insonning porloq kelajagi uchun tinimsiz harakat qiladigan, o'z ifori va chiroyini yo'qotmagan bahor fasli kabitidir. Bu davrda har bir berilgan imkoniyatdan unumli foydalanib, o'zining salohiyatini oshirib borgan, jamiyatda munosib o'rinnegallashga kirishgan yoshlarning kelajagi ham go'zal va yaxshi bo'ladi. Agar yoshlar o'z muvaffaqiyatlari bilan yurt ravnaqiga hissa qo'shayotgan tengdoshlaridan ibrat olsalar, jamiyat taraqqiyoti uchun o'zlarining ham mas'ulligini anglab yetadilar. Yoshlarning kelajagi butun bir millatning shirin tashvishidir.

1-ijodiy faoliyat

Bir donishmanddan so'rashibdi:

– Haqiqiy vatanparvar kim?

Donishmand shunday javob beribdi:

– Vatan qudrati, el-yurt ravnaqi, yosh avlod kamoloti yo'lda shaxsiy daxldorlikni his etgan va bu jarayonlarda faol bo'lgan inson.

1. Donishmand nima uchun shaxsiy daxldorlikni his etishni vatanparvarlikka bog'lab tushuntirmoqda.

Fikringizni asoslang.

Abdulla Avloniy o'z asarlari orqali vatanparvarlik, insonparvarlik g'oyalarini ilgari surib, yoshlarni Vatanga, xalqqa sadoqatli qilib kamol toptirishga undagan.

2. «O'zi vatanparvar bo'lgan inson boshqalarni ham shunday ezgu maqsad sari yashashga undaydi va buni jamiyat oldidagi asosiy burchi deb biladi», – degan fikrni Abdulla Avloniyning faoliyati bilan bog'lab tushuntiring.

I bob. Tinch va xotirjam yashash baxti

Mulohaza uchun

Bir kuni bir donishmand shogirdlariga «Vatanni sevmoq imondandir» deb aytibdi. Undan «Qaysi Vatanni?» deb so'rashibdi. «Ezgu amal qiluvchi insonlarning Vatani jannah», – deb javob beribdi donishmand. «Jannah qayerda?» – deb yana so'rashibdi. «Jannah onalar oyog'i ostida» debdi donishmand. «Unga qanday erishiladi?» deb yana savol berishibdi shogirdlar. «Onaning roziligi bilan erishiladi», deb javob beribdi donishmand.

Shuning uchun ham Vatan onaga qiyos qilinadi.

Vatanni sevish va uni ko'z qorachig'idek ardoqlash unga munosib farzand bo'lishni anglatadi.

2-ijodiy faoliyat

1. Vatanparvar ajdodlarimiz haqida qanday badiiy asarlar o'qigansiz?
2. Zamonamiz qahramonlari deb kimlarni bilasiz?
3. Vatanparvar bo'lish uchun bugungi kunda qangay sa'y-harakatlarni amalga oshirish kerak deb o'ylaysiz?

Bilasizmi?

Yurtni sevish ajdodlarimiz ma'naviyatidan mustahkam o'rinni olgan tuyg'udir. Zero, Vatanga muhabbat tuyg'usi muqaddasdir. Qadimdan otabobolarimiz Vatan, millat manfaati, or-nomusi, qadr-qimmatini har narsadan ustun qo'yib, Vatanga muhabbat, elga hurmat, sadoqatni muqaddas tuyg'u deb bilganlar. Shu tuyg'uga ega bo'lgan inson el-yurt ehtiromiga sazovordir. Bunday insonni dunyo taniydi.

Ajdodlardan qolgan ma'naviy meros biz avlodlarga omonat hisoblanadi. Ma'naviy merosimiz xazinasidagi ko'plab durdona asarlar xalqimizga xos bo'lgan ezgu fazilatlar, ezgu xislatlarni mujassam etgan o'lmas boylikdir. Ulardan to'g'ri va oqilona foydalanishning samarasini inson voyaga yetgan sari anglab-yetib boraveradi. Chunki ularda yurt qadri, inson fazilati va faqat ezgu ishlar bilan umr kechirish aytib o'tilgan.

Tarbiya qancha mukammal bolsa, xalq shuncha baxtli yashaydi, deydi donishmandlar. Tarbiya mukaminal bo'lishi uchun esa bu masalada bo'shliq paydo bo'lishiga mutlaqo yo'l qo'yib bo'lmaydi.

Shavkat MIRZIYOYEV

3-ijodiy faoliyat

Prezidentimizning yuqorida berilgan fikrlarida «bo'shliq paydo bo'lishiga mutlaqo yo'l qo'yib bo'lmaydi», deganda qanday bo'shliq nazarda tutilgan?

1-bosqich: Bo'shliq haqida 5 ta fikr asosida jadvalni to'ldiring. Vaqt 3 daqiqa.

T/r	Bo'shliq	Uni keltirib chiqargan sabablar	Bartaraf etish yo'llari
1.			
2.			
3.			

2-bosqich: Yozgan fikringizni partadosh o'rtog'ingizga ko'rsating. Fikrlariningizni umumlashtiring va 5 ta fikrni qoldiring. Vaqt 2 daqiqa.

3-bosqich: Kichik guruhlarga bo'linib, har bir guruhdagilar 5 ta asosiy fikrni ajratib olsin.

4-bosqich: Birinchi bo'lib vazifani bajarib bo'lgan guruh o'z fikrlarini o'qib beradi. Qolgan guruhlar umumiyl bo'lgan fikrlarni ajratsin va 5 ta asosiy fikrni aniqlasın.

5-bosqich: Fikrlarni umumlashtiring.

I bob. Tinch va xotirjam yashash baxti

O'ZBEKISTON HAQIDA NIMA BILASIZ?

Daftaringizga nuqtalar o'rniiga kerakli ma'lumotlarni qo'yib, ko'chiring.

1. O'zbekiston Yer yuzining qaysi qit'asida joylashgan.
2. O'zbekiston ..... qit'asida joylashgan.
3. ..... shahri O'zbekistonning poytaxtidir.
4. O'zbekistonning aholisi ..... mln. nafarni tashkil etadi.
5. O'zbekistonning pul birligi .....

6. O'zbekiston ... davlatlari bilan chegaradosh.
Sharqda .....
G'arbdagi .....
Janubda .....
Shimolda .....
Davlat chegaralarining uzunligi .....

7. O'zbekistonda ... daryolari bor.
Eng uzun daryo... .
Diyorimizdag'i daryolar ...
hududlardan oqib o'tadi.

8. O'zbekistonda eng baland cho'qqi ... deb nomlanadi. U dengiz sathidan ... balandlikda.

veb-saytimiz: Zokirjon.com

Zokirjon.com veb-sayti orqali o‘zingiz uchun kerakli ma’lumotlarni yuklab oling.

Zokirjon Admin bilan

90-530-68-66, 91-397-77-37 nomeriga telegram orqali bog‘lanishingiz yoki nza456, nza445 izlab telegramdan yozishingiz so‘raladi.

Telegramda murojaatingizga o‘z vaqtida javob beriladi.

8-sinf tarbiya darsligini to‘liq holda olish uchun telegramdan yozing.

Telegram kanalimiz:

@Maktablar_uchun_hujjatlar

To‘lov uchun: HUMO 9860230104973329

Plastik egasi Nabiiev Zokirjon

DIQQAT!!!

Sizga bu **OMONAT** qilib beriladi.

To‘liq holda olganingizdan so‘ng:

Faqat o‘zingiz uchun foydalaning.

Hech kimga bermang hattoki eng yaqin insoningizga ham.

Internet orqali veb-saytlarga joylamang.

Kanal va gruppalarga tarqatmang.

OMONATGA

HIYONAT QILMANG.

Bizni hizmatdan foydalanib qulay imkoniyatga ega bo‘ling!

Bizda maktablar uchun quydagи hujjatlар mavjud

- 1. 1-11-Sinflar uchun sinf soati ish reja va konspektlari**
- 2. 1-11-Sinflar uchun barcha fanlardan to‘garak hujjatlari**
- 3. Sinf rahbar hujjatlari**
- 4. Metodbirlashma hujjatlari**
- 5. Ustama hujjatlari**
- 6. 1-11-Sinflar uchun barcha fanlardan konspektlar**
- 7. 1-11-Sinflar uchun Ish rejalar (Taqvim mavzu rejalar)**
- 8. Darsliklarning elektron varianti**
- 9. Maktab ish hujjatlari**
- 10. Direktor ish hujjatlari**
- 11. MMIBDO‘ ish hujjatlari**
- 12. O‘IBDO‘ ish hujjatlari**
- 13. Psixolog hujjatlari**
- 14. Xotin-qizlar qo‘mitasi ish hujjatlari**
- 15. Kutubxona mudirasi ish hujjatlari**
- 16. Besh tashabbus hujjatlari**
- 17. Ochiq dars ishlanmalar, taqdimotlar, slaydlar**